

บทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนา
คุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
Role of Buddhakaset Secondary School in Promotion and
Development of Quality of Life of Student in Buddhist
Philosophy of Sufficiency Economy

มานิตย์ อรรคชาติ, ชินวัชร นิลเนตร

Manit Aggachart, Jinwach Nilnet

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Nakornrajasima Rajabhat University

E-mail: manit.a@nrru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีแนวทางในการศึกษา 5 ด้าน คือ 1) ด้านความพอประมาณ 2) ด้านความมีเหตุผล 3) ด้านมีภูมิคุ้มกัน 4) ด้านความรอบรู้ 5) ด้านคุณธรรม

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยตอนที่ 1 คือการศึกษาบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตร ประจำปีการศึกษา 2559 จำนวน 287 คน กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตร ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 165 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test) ตอนที่ 2 การแก้ไขปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis techniques)

ผลการศึกษาพบว่า

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้แสดงความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ด้านความพอประมาณ (รู้จักความพอดี อยู่พอดี กินพอดีตามอัตภาพ ฟังตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีคุณธรรมด้วยความพอเพียง) ด้านความมีเหตุผล (ความเข้าใจ ด้วยเหตุและผลอย่างเหมาะสมจากความรู้ ภูมิปัญญา สังคม วัฒนธรรมในท้องถิ่น มาปรับแก้ ปัญหาและฟังตนเองให้ได้อย่างรอบคอบ) ด้านความมีภูมิคุ้มกัน (การเตรียมพร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นต่อโครงการกิจกรรมต่าง ๆ และการดำเนินงานของชุมชนเพื่อตอบสนองปัญหา โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างแท้จริงที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตทั้งใกล้และไกล) ด้านความรอบรู้ (การมีความรู้ร่วมกันในการจัดการดำเนินชีวิตเศรษฐกิจ ดิน น้ำ ป่า ขาวปลาอาหาร การออม การผลิต การบริโภค การลงทุน สุขภาพ สิ่งแวดล้อมทั้งด้านข่าวสารและเทคโนโลยี) และด้านคุณธรรม (การพึ่งพาช่วยเหลือกันมีความซื่อสัตย์ สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต)

คำสำคัญ: บทบาท, มัธยมพุทธเกษตร, ส่งเสริม, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This study attempted to investigate the role of Matthayom Buddhakaset School and life quality promotion and development of students based on Buddhist Philosophy of Sufficiency Economy in the following aspects: (1) modesty, (2) reasonableness, (3) self-immunity, (4) knowledge, and (5) virtue.

The research methodology was divided into two sections. The first section studied the roles of Matthayom Buddhakaset school and life quality promotion and development based on Buddhist Philosophy of Sufficiency Economy. The population of this study consisted of 287 students of Matthayom Buddhakaset School in the academic year 2559. Samples who completed the questionnaire were 165 students. The sample size was examined by using the Table of Krejcie & Morgan. The statistics used for data analysis consisted of Frequency, Percentage, Mean ($\bar{x}$), Standard Deviation (S.D) and T-Test. The second section concerned the solution of problems, obstacles, and suggestions concerning the roles of school in promoting and developing life quality of students based on Buddhist Philosophy of Sufficiency Economy. Data collected from the interview was analyzed by using Content Analysis techniques.

Results showed that:

The participants expressed attitudes towards the roles of Matthayom Buddhakaset School in promoting and developing life quality based on Buddhist Philosophy of Sufficiency Economy as follows: (1) In terms of moderation, they are moderate according to living, consumption, relying on one's self, not overwhelming others, and having morality. (2) Concerning reasonableness, they have reasonableness in employing accumulated knowledge, local wisdom, culture for solving their problems and being relying on themselves. (3) In terms of self-immunity, they well prepare to deal with the unpredictable changes from various effects such as projects or community's operation to respond to problems with awareness of the possibility of events. (4) In terms of knowledge, they are cooperated to cope with their livings e.g., economy, soil, water, forest, fish, food, saving, producing, investing, health, environment as well as information and technology. (5) In terms of virtue, they help each other and are honest, faithful, patient, diligent as well as use their wisdom for living.

Keywords: Role, Buddhakaset Secondary School, Promoting, Philosophy of Sufficiency Economy

1. บทนำ

การใช้แนวทางการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัยได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่สังคมไทยอย่างมากในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจการเมืองวัฒนธรรมสังคมและสิ่งแวดล้อมอีกทั้งกระบวนการของความเปลี่ยนแปลงมีความสลับซับซ้อนจนยากที่จะอธิบายในเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ได้เพราะการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดต่างเป็นปัจจัยเชื่อมโยงซึ่งกันและกันสำหรับผลของการพัฒนาในด้านบวกนั้นได้แก่การเพิ่มขึ้นของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจความเจริญทางวัตถุและสาธารณูปโภคต่าง ๆ ระบบสื่อสารที่ทันสมัยหรือการขยายปริมาณและกระจายการศึกษาอย่างทั่วถึงมากขึ้น แต่ผลด้านลบเหล่านี้ส่วนใหญ่กระจายไปถึงคนในชนบทหรือผู้ด้อยโอกาสในสังคมน้อยแต่ว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้เกิดผลลบตามมาด้วย

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2558. ออนไลน์) เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะ

การพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2550: 3) คือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ ซึ่งเศรษฐกิจพอเพียงมีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุม ถึง 4 ด้าน คือ 1) มิติด้านเศรษฐกิจ 2) มิติด้านสังคม 3) มิติด้านจิตใจ และ 4) มิติด้านวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรวัดโนนเมือง ตำบลโนนเมือง อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเน้นกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่กล่าวแล้วข้างต้น โดยมีกิจกรรมฝึกธรรมคุณภาพขั้นพื้นฐาน เช่น กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม ปฏิบัติธรรม กิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือ กิจกรรมทัศนศึกษาออกสถานที่ กิจกรรมอบรมสวดมนต์ สรภัญญะ ศาสนพิธี กิจกรรมสวดมนต์ทำวัตรเช้า-เย็น กิจกรรมออกกำลังกาย เรียนธรรมศึกษา ศาสนาพาเพลิน

โรงเรียนมัธยมพุทธเกษตร (จำรัส เชนนิล, 2558. ออนไลน์) วัดโนนเมือง ตำบลโนนเมือง อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา ได้รับเด็กเข้ามาเรียนและอุปการะ โดยจะรับเฉพาะเด็กที่มีปัญหา 5 ประเภท คือ เด็กกำพร้า เด็กที่พ่อแม่หย่าร้างหรือแยกทางกัน เด็กยากจน เด็กเกเรหลงผิดดื้อและเด็กพ่อแม่ติดคุก โดยเอามาเลี้ยงดูอยู่ประจำ ให้มีโอกาสเรียนหนังสืออบรมบ่มนิสัยให้เป็นคนดีมีคุณธรรม มีคุณภาพพึ่งพาตัวเองได้ กิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรวัดโนนเมืองนั้น มีการเรียนการสอนทั้งวิชาการ คุณธรรมฝึกสมาธิ และรวมถึงอาชีพ การพึ่งพาตนเองทำการเกษตร ทำปุ๋ย ทำน้ำยาล้างจาน สบู่ การทำอิฐ เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู เลี้ยงปลา ปลูกผัก ปลูกเห็ดสมุนไพร การทำไร่นาสวนผสม รวมไปถึงการเก็บออม โดยการดำเนินการดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนที่ขาดโอกาสในสังคม เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีมีความรู้ควบคู่คุณธรรม

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตร เพื่อเป็นข้อมูล ในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน โดยเปรียบเทียบแนวคิดทฤษฎีบทความและผลวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายในการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาบทบาทของโรงเรียนพุทธเกษตรกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตร ประจำปีการศึกษา 2559 จำนวน 287 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตร ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 165 คน โดยในการสุ่มตัวอย่างนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi stage random sampling) มีการขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดและกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 165 คน

ขั้นที่ 2 แบ่งห้องเรียนในโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตร ตามจำนวนของนักเรียนในโรงเรียน ในแต่ละห้อง ออกเป็น 2 ขนาด คือขนาดเล็ก หมายถึง นักเรียนในโรงเรียนที่มีนักเรียนอยู่น้อยกว่า 40 คน มีจำนวน 3 ห้อง และขนาดใหญ่ หมายถึง นักเรียนในโรงเรียนที่มีนักเรียนในโรงเรียนอยู่ตั้งแต่ 40 คนขึ้นไป มีจำนวน 3 ห้อง

ขั้นที่ 3 การเทียบสัดส่วนตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างดังรายละเอียดที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 1 ดังนี้

ลำดับ	ชั้นปี	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	68	38
2	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	60	35
3	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	54	32
4	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	37	22
5	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	35	20
6	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	33	18
	รวม	287	165

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีลักษณะแบบสอบถามการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ด้าน 5 ด้าน คือ

1) ด้านความพอประมาณ 2) ด้านความมีเหตุผล 3) ด้านมีภูมิคุ้มกัน 4) ด้านความรอบรู้ 5) ด้านคุณธรรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีการส่งเสริมมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีการส่งเสริมมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีการส่งเสริมปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีการส่งเสริมน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีการส่งเสริมน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ปัญหาอื่น ๆ

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษารายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ปรัชญาเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากหนังสือเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วกำหนดเป็นกรอบให้ครอบคลุมเนื้อหา และวัตถุประสงค์ที่ทำการวิจัย

2) สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามกรอบที่กำหนดไว้

3) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

4) นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขตามที่คณะผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้ว แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

5) นำแบบสอบถามกลับมาคำนวณหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 บทบาทของโรงเรียนพุทธเกษตรกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน ที่ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพแล้ว จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้ ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามใดไม่ได้ รับคืนตามเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อกับบุคคลนั้น แล้วเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง รวบรวมแบบสอบถามที่ได้คืนมา ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อดำเนินการต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

- นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม
- ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

2) วิเคราะห์บทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและเป็นรายข้อ โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	มีการส่งเสริมในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	มีการส่งเสริมในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	มีการส่งเสริมในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	มีการส่งเสริมในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	มีการส่งเสริมในระดับน้อยที่สุด

3) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามอายุของนักเรียนในโรงเรียนเพื่อทดสอบสมมุติฐาน โดยการทดสอบค่าที (t-test) ชนิด Independent Samples

4) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามระดับชั้นของนักเรียนในโรงเรียนเพื่อทดสอบสมมุติฐาน โดยการทดสอบค่าที (t-test) ชนิด Independent Samples

5) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามประสบการณ์ในเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนในโรงเรียนเพื่อทดสอบสมมุติฐาน โดยการทดสอบค่าที (t-test) ชนิด Independent Samples

6) ข้อมูลจากคำถามแบบปลายเปิด ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ โดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกด้วยตัวเอง และเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis techniques)

4. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่องบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (= 3.95) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน = 4.15, 4.06, 4.01, 3.92, 3.57 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้านความพอประมาณ (รู้จักความพอดี อยู่พอดี กินพอดีตามอัตภาพ ฟังตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีคุณธรรมด้วยความพอเพียง) โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ระดับมาก (= 4.00) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อพบว่า นักเรียนมีระดับความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง ในระดับปานกลาง ได้แก่ การส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้พืชสมุนไพรในชีวิตประจำวัน การส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักประหยัดน้ำและไฟฟ้า ส่วนที่เหลือประชาชนมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ด้านความมีเหตุผล (ความเข้าใจด้วยเหตุและผลอย่างเหมาะสมจากความรู้ ภูมิปัญญา สังคมวัฒนธรรมในท้องถิ่น มาปรับแก้ปัญหาและพึ่งตนเองให้ได้้อย่างรอบคอบ) โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ระดับมาก (= 4.01) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อพบว่า ในด้านส่งเสริมการสร้างค่านิยมให้นักเรียนยอมรับคุณค่าความดีของบุคคลจากคุณธรรม จริยธรรมที่ปรากฏไม่ใช้การยกย่องยอมรับนับถือ ตามฐานะและทรัพย์สิน อยู่ในระดับปานกลาง ในส่วนด้านการส่งเสริมให้นักเรียนจัดกิจกรรมสร้างวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนที่เหลือมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ด้านความมีภูมิคุ้มกัน (การเตรียมพร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นต่อโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ และการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อตอบสนองปัญหา โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างแท้จริงที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตทั้งใกล้และไกล) โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ระดับปานกลาง (= 3.50) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อพบว่า ในด้านการส่งเสริมให้นักเรียนรวมกลุ่มจัดตั้งกองทุนโรงเรียนและการส่งเสริมนักเรียนจัดทำบัญชีการออมของนักเรียน อยู่ในระดับน้อย ในด้านการส่งเสริมให้มีการแปรรูปวัตถุดิบในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่า อยู่ในระดับปานกลาง ในส่วนที่เหลือมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ด้านความรอบรู้ (การมีความรู้ร่วมกันในการจัดการดำเนินชีวิตเศรษฐกิจ ดิน น้ำ ป่า ข้าวปลา อาหาร การออม การผลิต การบริโภค การลงทุน สุขภาพ สิ่งแวดล้อมทั้งด้านข่าวสารและเทคโนโลยี) โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ระดับมาก (= 3.50) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อพบว่า ในด้านการส่งเสริมให้นักเรียนผลิตวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีอย่างง่าย การส่งเสริมให้นักเรียนตั้งกลุ่มเรียนรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่น และการส่งเสริมให้นักเรียนมีการศึกษาทดลอง ทดสอบเพื่อให้ได้มา ซึ่งเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ที่ได้รับประโยชน์ให้กับชุมชนในเขตบริการ การส่งเสริมและสร้างวัฒนธรรมสังคมแห่งการเรียนรู้ให้นักเรียน เช่น รมรงค์กิจกรรม รักการอ่าน จัดสร้างห้องสมุด ชุมชนศูนย์อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ และการส่งเสริมให้นักเรียนสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมในกิจกรรมประเพณีของชุมชน อยู่ในระดับมาก ในด้านการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การส่งเสริมให้นักเรียนเสริมสร้างสุขภาพ ห่างไกลจากยาเสพติด และการส่งเสริมให้นักเรียนนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านคุณธรรม (การพึ่งพาช่วยเหลือกันมีความซื่อสัตย์ สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต) โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ระดับมาก (= 4.20) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อพบว่า ในด้านการส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนสร้างคุณธรรมการรักษาการทำงานเพื่อการพึ่งตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างถูกต้อง การส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาในชีวิตประจำวันอย่างเคร่งครัด การส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนจัดกิจกรรมทางประเพณีที่สำคัญอย่างสม่ำเสมอ การส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนฟื้นฟูวัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าของชุมชนที่สูญหายหรือถูกกลืนเลือน และการส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนยกย่องเชิดชูบุคคลที่ซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในระดับมาก ในด้านส่งเสริมพัฒนาคุณภาพจิตใจของนักเรียนในโรงเรียนด้วยกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา และวันสำคัญ อื่น ๆ อาทิ เช่น วันแม่ แห่งชาติวันพ่อแห่งชาติ การส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนร่วมจัดสวัสดิการทางสังคมของโรงเรียนเช่นคนพิการและผู้ด้อยโอกาส และการส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนสร้างจิตสำนึกในการช่วยเหลือประชาชน และชุมชนเมื่อมีภัยพิบัติต่าง ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด

1. สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยจากข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 165 คน จำแนกตามเพศแล้ว ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 56.97 และที่เหลือเป็นเพศชายจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 43.03

ในด้านอายุของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 63.64 ที่เหลือมีอายุมากกว่า 15 ปีขึ้นไป จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36

ในด้านระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ส่วนใหญ่ศึกษาในระดับมัธยมต้น จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 63.64 ที่เหลือเป็นการศึกษาระดับมัธยมปลาย จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36

ในด้านตามประสบการณ์ในเข้าร่วมกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง ของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ส่วนใหญ่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ครั้ง จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 51.51 ที่เหลือเป็นผู้มีประสบการณ์มากกว่า 5 ครั้งขึ้นไป จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 48.49

2. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ความเห็นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมและรายด้าน

คือ ด้านความพอประมาณ (รู้จักความพอดี อยู่พอดี กินพอดีตามอัตภาพพึ่งตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีคุณธรรมด้วยความพอเพียง), ด้านความมีเหตุผล (ความเข้าใจด้วยเหตุและผลอย่างเหมาะสมจากความรู้ ภูมิปัญญา สังคม วัฒนธรรมในท้องถิ่น มาปรับแก้ปัญหาและพึ่งตนเองให้ได้อย่างรอบคอบ), ด้านความมีภูมิคุ้มกัน (การเตรียมพร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นต่อโครงการกิจกรรมต่าง ๆ และการดำเนินงานของชุมชนเพื่อตอบสนองปัญหา โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างแท้จริงที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตทั้งใกล้และไกล) , ด้านความรอบรู้ (การมีความรู้ร่วมกันในการจัดการดำเนินชีวิตเศรษฐกิจ ดิน น้ำ ป่า ข้าวปลาอาหาร การออม การผลิต การบริโภค การลงทุน สุขภาพ สิ่งแวดล้อมทั้งด้านข่าวสารและเทคโนโลยี), ด้านคุณธรรม (การพึ่งพาช่วยเหลือกันมีความซื่อสัตย์ สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต) ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านความพอประมาณ (รู้จักความพอดี อยู่พอดี กินพอดีตามอัตภาพ พึ่งตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีคุณธรรมด้วยความพอเพียง) ระดับความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ (รู้จักความพอดี อยู่พอดี กินพอดีตามอัตภาพ พึ่งตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีคุณธรรมด้วยความพอเพียง) โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ระดับมาก (= 4.00)ด้านความมีเหตุผล (ความเข้าใจด้วยเหตุและผลอย่างเหมาะสมจากความรู้ ภูมิปัญญา สังคมวัฒนธรรมในท้องถิ่น มาปรับแก้ปัญหาและพึ่งตนเองให้ได้อย่างรอบคอบ) ระดับความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความมีเหตุผล (ความเข้าใจด้วยเหตุและผลอย่างเหมาะสมจากความรู้ ภูมิปัญญา สังคมวัฒนธรรมในท้องถิ่น มาปรับแก้ปัญหาและพึ่งตนเองให้ได้อย่างรอบคอบ) โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ระดับมาก (= 4.01)

ด้านความมีภูมิคุ้มกัน (การเตรียมพร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นต่อโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ และการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อตอบสนองปัญหา โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างแท้จริงที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตทั้งใกล้และไกล) ระดับความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความมีภูมิคุ้มกัน (การเตรียมพร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นต่อโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ และการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อตอบสนองปัญหา โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างแท้จริงที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตทั้งใกล้และไกล) โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ระดับปานกลาง (= 3.50)

ด้านความรอบรู้ (การมีความรู้ร่วมกันในการจัดการดำเนินชีวิตเศรษฐกิจ ดิน น้ำ ป่า ข้าวปลา อาหาร การออม การผลิต การบริโภค การลงทุน สุขภาพ สิ่งแวดล้อมทั้งด้านข่าวสารและเทคโนโลยี) ระดับความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความรอบรู้ (การมีความรู้ร่วมกันในการจัดการดำเนินชีวิตเศรษฐกิจ ดิน น้ำ ป่า ข้าวปลา อาหาร การออม การผลิต การบริโภค การลงทุน สุขภาพ สิ่งแวดล้อมทั้งด้านข่าวสารและเทคโนโลยี) โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ระดับมาก (= 3.50)

ด้านคุณธรรม (การพึ่งพาช่วยเหลือกันมีความซื่อสัตย์ สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต) ระดับความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านคุณธรรม (การพึ่งพาช่วยเหลือกันมีความซื่อสัตย์ สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต) โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ระดับมาก (= 4.20)

3. การเปรียบเทียบการเปรียบเทียบความคิดเห็น ของนักเรียนตอบทบทวนของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามสถานภาพของบุคคล

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้แสดงความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ด้านความพอประมาณ (รู้จักความพอดี อยู่พอดี กินพอดีตามอัตภาพ พึ่งตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีคุณธรรมด้วยความพอเพียง) ด้านความมีเหตุผล (ความเข้าใจด้วยเหตุและผลอย่างเหมาะสมจากความรู้ ภูมิปัญญา สังคม วัฒนธรรม ในท้องถิ่น มาปรับแก้ปัญหาและพึ่งตนเองให้ได้รอบคอบ) ด้านความมีภูมิคุ้มกัน (การเตรียมพร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นต่อโครงการกิจกรรมต่าง ๆ และการดำเนินงานของชุมชนเพื่อตอบสนองปัญหาโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างแท้จริงที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตทั้งใกล้และไกล) ด้านความรอบรู้ (การมีความรู้ร่วมกันในการจัดการดำเนินชีวิตเศรษฐกิจ ดิน น้ำ ป่า ข้าวปลาอาหาร การออม การผลิต การบริโภค การลงทุน สุขภาพ สิ่งแวดล้อมทั้งด้านข่าวสารและเทคโนโลยี) และด้านคุณธรรม (การพึ่งพาช่วยเหลือกันมีความซื่อสัตย์ สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต)

จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปรตามสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 กลุ่มบุคคลที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 กลุ่มบุคคลที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 กลุ่มบุคคลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 กลุ่มบุคคลที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่แตกต่างกัน

4. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 165 คน ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และ ข้อเสนอแนะต่อบทบาทของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปัญหา อุปสรรค ด้านความพอประมาณ กลุ่มยังไม่เข้มแข็งเพราะขาดการติดตามผล และยังขาดความรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการประกอบอาชีพ

ข้อเสนอแนะ จัดให้ความรู้ในโรงเรียนหรือเชิญเจ้าหน้าที่ (วิทยากร) มาให้ความรู้ การประกอบของอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีคณะกรรมการติดตามผลโดยมีการประกวดแข่งขันแต่ละชุมชนมีรางวัล และประกาศเกียรติคุณ อย่างต่อเนื่อง

ปัญหา อุปสรรค ด้านความมีเหตุผล ขาดความรู้ในการจะนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้จัดอบรมโดยเชิญวิทยากรหน่วยงานต่าง ๆ มาให้ความรู้ นำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อาชีพเสริมที่ใช้วัสดุในพื้นที่เหมาะสมกับพื้นที่แต่ละชุมชน

ข้อเสนอแนะ จัดอบรมโดยเชิญวิทยากรหน่วยงานต่าง ๆ มาให้ความรู้ นำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อาชีพเสริมที่ใช้วัสดุในพื้นที่

ปัญหา อุปสรรค ด้านความมีภูมิคุ้มกัน ขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัย ขาดการพัฒนาสร้างความเข้าใจที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องขาดอาชีพเสริมที่มั่นคงขาดการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ให้ทันสมัยนิยม

ข้อเสนอแนะ นำนักเรียนหรือกลุ่มแกนนำต่าง ๆ ในโรงเรียนโดยการพาไปดูงานหรืออบรม การดำเนินชีวิตตามหลักข้อเสนอแนะปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปัญหา อุปสรรค ด้านความรู้รอบรู้ นักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การลงทุนตลอดจนรับรู้ข่าวสารและเทคโนโลยีและเท่าทันในการเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอก

ข้อเสนอแนะ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยวิทยากรจากหน่วยงานราชการ และจากเอกชน มีการสาธิตและปฏิบัติให้ครบวงจร

ปัญหา อุปสรรค ด้านคุณธรรม ประชาชนไปทำงานต่างจังหวัดทำวัตนิยมเข้ามามากขึ้น เด็กและเยาวชน ชักจูงได้ง่าย

ข้อเสนอแนะ จัดกิจกรรม ปลุกฝังให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม เช่น กิจกรรมเข้าวัดวันอาทิตย์ ปฏิบัติธรรมเพิ่มขึ้น

5. อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวประเด็นที่สำคัญ และน่าสนใจเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนของโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปีการศึกษา 2559 จำนวน 165 คน โดยจะอภิปรายตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนมัธยมพุทธเกษตรในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (= 3.95) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน = 4.01, 4.06, 3.57, 3.92, 4.15 ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในสังคมปัจจุบัน ดังต่อไปนี้คือ

1. แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง คือ เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองได้ ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือตั้งตัวให้มี ความพอกินพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จู่โจมสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไป

2. สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ปรากฏในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท คือ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ 4 ประการ คือ 1) อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น 2) อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา 3) กัลยาณมิตตตา คบหาคนดีเป็นมิตร 4) สมชีวิตา เลี้ยงชีวิตแต่พอดี จากที่มีผู้วิจัยมีความเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่าง ๆ ก็คือการรู้จักพอเพียง ซึ่งหมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกัน ในตัวที่ดีพอสมควร ทั้งนี้จะต้องเป็นผู้มีความรอบรู้ รอบคอบ และความระมัดระวัง ในการรู้จักการทำมาหากินเลี้ยงชีพอย่างมีสติ คือประกอบด้วยหลักธรรมทางจิตใจ โดยใช้ความรู้ ความอดทน ความเพียร ไม่ให้ตนเองเดือดร้อนและไม่ไปทำให้คนอื่นเดือดร้อน หรือพูดได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง คือการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของการรู้จักตนเอง การคิดพึ่งพาตนเอง และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่โดยใช้ชีวิตพอเพียง สอดคล้องกับหลักคำสอนของทุกศาสนาที่ให้ดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรม ไม่ทำการใด ๆ

เบียดเบียนตนเองหรือผู้อื่น ไม่ฟุ้งเฟ้อทำอะไรที่เกินตน รู้จักแบ่งปัน และช่วยเหลือผู้อื่นตามความเหมาะสมและกำลังความสามารถของตน โดยดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง คือ คำนึงถึงความพอดี ไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป

7. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) การส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคลและระดับครอบครัว โดยเฉพาะเกษตรกร ซึ่งรายได้จากการขายส่วนที่เหลือเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้เกิดขึ้นในระดับครอบครัว

2) การส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับชุมชนและระดับองค์กร สนับสนุนให้กลุ่มรวมพลังกันในรูปสหกรณ์ หรือธุรกิจต่าง ๆ ร่วมกัน ในลักษณะเครือข่ายวิสาหกิจ เกิดความพอเพียงในวิถีปฏิบัติอย่างแท้จริง

3) การส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือส่งเสริมให้ชุมชน หรือเครือข่ายวิสาหกิจ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

แนวทางเพื่อให้เกิดรูปธรรมในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเชิงปฏิบัติการในโรงเรียนหรือชุมชนต่าง ๆ ควรดำเนินการคือ

ควรประสานกับทางโรงเรียนหรือชุมชนโดยมีการส่งเสริมแก่เด็กในโรงเรียนเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการปลูกฝังและซึมซับเศรษฐกิจพอเพียงตั้งแต่เด็ก ๆ จัดทำแผนส่งเสริมให้ต่อเนื่องและมีความชัดเจน มีงบประมาณส่งเสริมสนับสนุนอย่างเพียงพอ มีการติดตามผล แนะนำจากเจ้าหน้าที่ รวมถึงมีการประเมินความก้าวหน้าแต่ละหมู่บ้าน โดยมีตัวชี้วัดความสำเร็จโดยมีการรายงานผลทุกเดือน มีศูนย์สาธิตหรือถ่ายทอดเศรษฐกิจพอเพียงในการเป็นสถานที่ให้ความรู้ มีการกระตุ้นโดยมีการประกวดหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่นในระดับโรงเรียน โดยมีรางวัลให้เป็นกำลังใจในการดำเนินการต่อไป พาไปดูงานในสถานที่ที่ได้ปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงที่ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ประสานส่วนราชการหรือเจ้าหน้าที่ ที่รับผิดชอบงานเศรษฐกิจโดยตรงและมีความรู้เพื่อให้สามารถดำเนินการส่งเสริมได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการส่งเสริมเชิงปฏิบัติแก่ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่องให้ครอบคลุมในทุกหมู่บ้าน

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการวิจัยต่อเนื่องเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน โดยเปลี่ยนกลุ่มเป้าหมายจากกลุ่มเดิมไปเป็นกลุ่มกลุ่มอื่น ๆ ในโรงเรียนอื่น ๆ ต่อไป

2) ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนากิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมกับหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้าน แต่ละแห่งเป็นการเฉพาะ

3) ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาและส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนหรือชุมชนอื่นต่อไป ในรายมิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม มิติด้านจิตใจ และมิติด้านวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. พระไตรปิฎก ฉบับสำหรับประชาชน ตอน ว่าด้วยพระสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2550.
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. เศรษฐกิจพอเพียงสำหรับทุกคน. วารสารเศรษฐกิจและสังคม ปีที่ 42 ฉบับที่ 6, 2547.
- จำรัส เชนนิล. เทวดาของคนยาก. (ออนไลน์) <http://www.jamrat.net/jamrathealth.aspx?>, เข้าถึงข้อมูลเมื่อ 20 มิถุนายน 2558.
- บุญเสริม บุญเจริญผล. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารวิชาการเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก, 2543.
- ปิยบุตร หล่อไกรเลิศ. เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: แม็ค, 2547.
- ประเวศ วะสี. ประชาคมตำบลยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียงศีลธรรมและสุขภาพ. กรุงเทพฯ: มติชน, 2541.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. เศรษฐกิจพอเพียง. (ออนไลน์) www.chaipat.or.th/chaipat/content/porpeing/porpeing.html, เข้าถึงข้อมูลเมื่อ 20 มิถุนายน 2558.
- รงค์ ประพันธ์พงศ์. เศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีใหม่. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์, มปท.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. กรุงเทพฯ: มติชน, 2551.
- สุรเกียรติ์ เสถียรไทย. ทฤษฎีใหม่ในหลวง: ชีวิตพอเพียง. กรุงเทพฯ: ร่วมด้วยช่วยกัน, 2552.
- อภิชัย พันธเสน. พุทธเศรษฐศาสตร์: วิวัฒนาการทฤษฎีเชิงทฤษฎีและการประยุกต์กับเศรษฐศาสตร์สาขาต่าง ๆ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.
- อาซัว เตาลานนท์. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง Road to Sustainable Economy. กรุงเทพฯ: เม็ดทรายพริ้นติ้ง, 2550.
- อำพน กิตติอำพน. เศรษฐกิจพอเพียง: ปรัชญาการพัฒนาประเทศไทย. กรุงเทพฯ: เพชรรุ่งการพิมพ์, 2547.